

► Giacomo Casanova: Histoire de ma vie / Historie mého života

Historický úvod:

Giacomo Casanova byl proslulý italský dobrodruh 18. století. Narodil se v Benátkách a následně procestoval většinu Evropy, pohyboval se na panovnických dvorech i v pochybných hostincích a všude tam projevoval náklonnost k ženám. Četná milostná dobrodružství, popsaná s nesporným literárním talentem i s erotickými podrobnostmi, sepsal ve svých pamětech, dovedených až do roku 1774. Bylo by však chybou vidět v něm pouze svůdce nevinných dívek či falešného hráče karet, ačkoli obojí ho stálo jak zdraví (trpěl téměř neustále některou z pohlavních nemocí), tak svobodu (byl několikrát uvězněn a jeho útěk z benátských Olověných komor se stal legendární). Zároveň patřil mezi bystré osvícenské pozorovatele a dokázal – podobně třeba jako francouzský filozof Voltaire – glosovat a trefně hodnotit momenty ze společenského, ale i kulturního či politického života, jak ostatně dokládá i úryvek níže. Kromě toho byl autorem hospodářských spisů, v nichž navrhoval zlepšení obchodu i zemědělství, i pozoruhodného filozoficko-utopického románu Icosameron. Navzdory rozsáhlým životním zkušenostem i kontaktům na nejvyšších místech dožil Casanova svůj život v ústraní, na severočeském zámku Duchcov, kde jej jako knihovníka zaměstnal hrabě Josef Karel z Valdštejna.

Vydání pramene v originále a dalších jazykových mutacích:

francouzský originál – *rukopis uložen v Bibliothèque national de France (zakoupeno 2010)*; nejúplnější je vydání z let 1960 až 1962 z nakladatelství Brockhaus (Wiesbaden) a Plon (Paříž) v šesti dvousvazcích, novější třísvazková edice z let 2013–2015 z nakladatelství Gallimard ve třech svazcích (obě vydání jsou francouzsky pod originálním názvem); od roku 1822 existuje minimálně 20 nejrozličnějších vydání včetně překladů do hlavních světových jazyků a výborů.

PŘEKLAD (Josef Polišenský: Casanova a jeho svět, Academia, Praha 1997, s. 88–89):

Předtím, než zakončím tuto druhou část druhého svazku, chtěl bych čtenáře zpravit o významné návštěvě, kterou učinil pruský král císaři (Josefovi II.) v Uničově na Moravě dne 3. září (1770), aby mu oplatil návštěvu, kterou mu tento učinil předchozího roku v Nise ve Slezsku, o níž jsme už mluvili. Císař, obklopený skvělým dvorem, očekával Fridricha, tak jako jej ten přijal v Nise, ale s tím rozdílem, že císař, aby uchoval svoje inkognito, cestoval sám, zatímco král byl doprovázen pruským korunním princem a mnoha dalšími generály a knížaty.

Při této příležitosti, hodné vzpomínky a historie, všichni stateční hrdinové nosili bílé uniformy zdobené stříbrem, aby vyjádřili čistotu svých duší a aby se odlišili od onoho systému, se kterým se utkali předtím, před dvanácti lety. Tehdy tábořili u Litovle, vzdálené pouhé dvě míle od Uničova, když jejich protivníci obléhali Olomouc. Král pruský měl v ony dny příležitost připomenout si při této podivuhodné návštěvě nenávist, kterou choval původně proti dynastii, ač od ní jeho vlastní rod dostal tolik dobrodiní. Ale myslím, že vladaři na rozdíl od obyčejných smrtelníků mají tu výhodu, že dovedou hrdinsky zapomínat, když se to hodí, urážky a škody, které ze státních důvodů utržili od sobě rovných. Mnozí lidé věří, že jde o přetvářku, ale já mám za to, že jsou šťastnější. Chci věřit, že jakmile se jednou usmířili a navzájem si vyjádřili nejvěrnější přátelství, necítí už ve svém nitru žádnou křivdu. [...]

Lidé si všimli, že pruský král jedná s velkými ohledy s knížetem z Kounic-Rietberku, že s ním často mluvil na veřejnosti, ale ještě více že s ním vyjednával v soukromí. Jednal také velice zdvořile s Lascym a Laudonem, každý dostal od krále drahocenného koně, skvostně vyšňořeného. Ostatní generálové a páni dostali hodinky a zlaté tabatěrky zdobené drahokamy, dary, jež svědčily o velkomyslnosti pruského panovníka. Protože tento král je v podstatě šetrný, a tak si také obecně počíná, při této příležitosti se projevil jako neuvěřitelně štědrý, takže bylo vidět, že když to příležitost vyžaduje, má ducha velmi štědrého.

Kdo by chtěl tvrdit, že tyto návštěvy jsou docela prosté a že pocházejí z nevinné snahy císaře poznat krále, svého proslulého nepřítele, znal by špatně ducha panovníků. Když ti cestují, aby navštívili své sousedy, pak je to proto, že si chtějí povědět věci, o nichž nechtějí, aby o nich věděl i sám vzduch dřív, než je to vhodné, ba ani jejich nejdůvěrnější ministři. Říká se, že v dvouhodinovém rozhovoru se dva králové mohou dohodnout o záležitosti, která by jinak trvala déle než rok, kdyby o ní jednali ministři, jimž ostatně nedůvěřují a před nimiž skrývají někdy své myšlenky. Říká se také, že pan Stanislav Poniatowski, dnešní král polský, měl jako mladík s moskevskou velkokněžnou, dnešní carevnou, rozhovor, který ho vynesl na trůn, a že ujistil velkou paní o tom, že poskytuje záruku pro podnik, o kterém přemýšlela. Rozhovory, které měl císař s Fridrichem, a cesta prince Jindřicha, bratra Fridrichova, do Petrohradu rozhodly o osudu Polska, podobě jako rozhovor, který měl dnešní král švédský se zesnulým králem francouzským; přinesl onomu panovníkovi moc, která obvykle přísluší králi. Jestliže by mohlo být pět panovníků, kteří dnes vládou v Evropě, jenom měsíc spolu na stejném místě, uzavřených v nějakém neproniknutelném kabinetu, nerozešli by se jistě dříve, než by se dohodli o osudu a konci všech ostatních evropských vladařů. Pak by oněch pět panovníků válčilo mezi sebou. Válka byla, je a vždycky bude. Ta, již lidé, kteří se dívají na povrch věcí, říkají mír, nezdá se být hledači pravdy ničím jiným než ubohým příměřím, které slouží jenom k tomu, aby se lépe připravila jeho matka, válka, ničitelka veškerenstva, oddaná pomocnice ctižádostí.

■ Historické otázky přímé

(odpověď lze nalézt v samotném textu):

1. O setkání kterých dvou panovníků Casanova v úryvku pojednává?
2. Kde k tomuto setkání došlo a mělo toto místo nějakou vazbu na nedávné události?
3. Co bylo hlavním důvodem setkání obou panovníků?
4. Vyjmenujte alespoň dva muže z doprovodu rakouského císaře.
5. Proč se podle Casanovy panovníci navzájem navštěvují?

■ Historické otázky kontextuální

(otázka vychází z textu, odpověď je třeba nalézt s pomocí dalších textů, např. učebnice, internetu atd.)

1. Jak se jmenovala ruská carevna (moskevská velkokněžna), s níž se měl setkat Stanislav Poniatowski?
2. Jaké války mezi Rakouskem a Pruskem předcházely setkání obou monarchů a o co v nich šlo?
3. Jaký byl osud Polska ve druhé polovině 18. století?
4. Casanova v závěru úryvku nastínil vztah mezi válkou a mírem. Jak o dané problematice uvažuje? Jak se jmenoval osvícenský filozof, který se také zabýval tímto vztahem a dospěl k opačnému závěru než Casanova (tento závěr vtělil do díla „K věčnému míru“)?

■ Vazba na rámcový vzdělávací program pro gymnázia:

RVP G: určí a zhodnotí hlavní myšlenky a principy osvícenství, rozpozná jejich uplatnění v revolucích 18. a 19. století